

Investigating Role of Management and Planning in Sport Tourism Security Management

Abbas Sobhani¹, Reza Andam², Hasan Bahrololoum³, and Rasoul Faraji⁴

1. PhD Student in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
2. Associate Professor in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
3. Associate Professor in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
4. Assistant Professor in Sport Management, Faculty of Education and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

Received: 12 June 2019

Accepted: 19 November 2019

Extended Abstract

Summary

Each year, the sport events host thousands of tourists who come to participate and watch the games. Provision of a safe and secure environment for these tourists is necessary. Therefore, in this work, the role of management and planning in sport tourism security management is investigated, and the factors affecting the management and planning of event security are identified.

Introduction

Millions of spectators attend the sporting events annually, necessitating the provision of a safe and secure environment for these patrons in the sports tourism destinations. Despite the incidents such as the crowd problems, fires, bombs, structure collapses, and overcrowding as well as threats of terrorism in sport events, there must always be a mindset that the safety of sport tourism can potentially be compromised. In the area of security, the lack of planning can have devastating consequences and increase the likelihood of disaster. Thus, exploring the critical factors affecting the issues related to management and planning in the field of tourism security seem to be essential. In order to prevent the possible threats, the sports event authorities and organizers should be encouraged to focus on the strategies that might reduce the risks and threats, while developing the plans, policies, procedures, and effective security measures in order to enhance safety and security.

Methodology and Approach

The methodology of this research work was applied in terms of purpose, the data collection was descriptive-survey, and the research approach was mixed. 17 semi-structured interviews with the experts were conducted to provide the data on the main factors affecting the sport tourism security management. A 31-item questionnaire related to the impact of planning and managing on the security of the sport tourism was designed, and 240 keys answered them. The data obtained was analyzed using the exploratory factor analysis (EFA) in order to identify the factors involved, followed by a confirmatory factor analysis (CFA) that was conducted to test the impact of the identified factors and items on the sports tourism security.

Results and Conclusions

The results obtained showed that planning and management were the main factors affecting the sport tourism security management. In addition, the human resource management, event management, risk

management, crisis management, and collaborating event organizers as five sub-factors for planning and management affect the sports tourism security. According to the results obtained, a proper human resource management and the use of skilled manpower to ensure the security of sporting events as well as the proper planning and consideration of risk management and crisis approaches can increase the security and increase the satisfaction of the tourists present at the events.

Keywords: Management, Planning, Security, Sport Tourism, Iran.

To cite this article:

Sobhani, A., Andam, R., Bahrololoum, H., & Faraji, R. (2020). Investigating Role of Management and Planning in Sport Tourism Security Management. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 7(2), 313-329.

Corresponding Author: **Reza Andam**

E-mail: reza.andam@gmail.com

بررسی نقش مدیریت و برنامه‌ریزی در مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عباس سبحانی^۱، رضا اندام^{۲*}، حسن بحرالعلوم^۳ و رسول فرجی^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران
۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران
۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران
۴. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۳/۲۲

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش مدیریت و برنامه‌ریزی در مدیریت امنیت گردشگری ورزشی ایران بود.

روش‌شناسی: پژوهش به لحاظ هدف کاربردی، از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی - پیمایشی و براساس رویکرد تحقیق از نوع آمیخته بود؛ جهت شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگران ورزشی از روش کیفی شامل، ۱۷ مصاحبه نیمه ساختار یافته به صورت هدفمند و با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد؛ در این مرحله پرسش‌نامه‌ای، ۳۱ گویه‌ای طراحی و ساخته شد. در مرحله دوم پژوهش (بخش کمی)، تعداد ۲۴۰ نفر به‌عنوان نمونه به پرسش‌نامه پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی جهت تعیین عامل‌ها و سپس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم جهت تعیین اثرات گویه‌ها و عامل‌های شناسایی شده بر امنیت گردشگران ورزشی، مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: براساس نتایج بخش کیفی عامل مدیریت و برنامه‌ریزی، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی شناسایی شد؛ همچنین مشخص شد، عوامل مدیریت منابع انسانی، مدیریت برگزاری رویداد، مدیریت ریسک، مدیریت بحران و همکاری سازمان‌های برگزار کننده رویداد به ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر عامل برنامه‌ریزی مدیریت امنیت گردشگران ورزشی بودند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به دست آمده مدیریت صحیح منابع انسانی و به‌کارگیری نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده جهت برقراری امنیت رویدادهای ورزشی و همچنین برنامه‌ریزی درست و در نظر گرفتن تمهیداتی مانند، رویکردهای مدیریت ریسک و بحران هنگام برگزاری رویدادهای ورزشی می‌تواند از طریق افزایش امنیت گردشگران، باعث رضایت و خشنودی گردشگران حاضر در رویدادها شود.

واژه‌های کلیدی: مدیریت، برنامه‌ریزی، امنیت، گردشگری ورزشی، ایران.

مقدمه

در دهه اخیر صنعت گردشگری به‌عنوان منبعی برای توسعه پایدار، مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان بوده است. در واقع گردشگری تنها بخش اقتصاد است که می‌تواند با کمترین هزینه توسعه مداوم و مستمر کشورها را فراهم نماید. گردشگری پایدار در گرو توسعه پایدار است؛ توسعه گردشگری نیاز به امنیت در بخش‌های مختلف اعم از اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیرساخت‌های کشور دارد (صیدایی، ۱۳۸۹). بدون وجود امنیت در یک کشور، امکان شکل‌گیری جریان گردشگری انبوه وجود ندارد؛ چراکه امنیت، نیاز اساسی و ابتدایی انسان است و بدون تضمین آن، هرچند سایر مؤلفه‌های گردشگری پررنگ باشند، کارایی و اثر خود را از دست می‌دهند و در سایه ناامنی محو می‌شوند (متقی، ۱۳۹۵). امنیت و گردشگری، دو عنصر وابسته به یکدیگر هستند که در فرآیند یک تعامل دوجانبه، تأثیر متقابل افزایشی یا کاهش‌ی نسبت به هم دارند. تعامل فوق در صورتی می‌تواند به نتایج مطلوب دست یابد که در ترکیب با متغیرهای جغرافیای انسانی و محیطی (جوامع میزبان) قرار گیرد و بومی‌سازی گردد. ترکیب نادرست این سه ضلع، نه تنها هزینه‌ها را به شدت افزایش می‌دهد، بلکه می‌تواند مشکلات اجتماعی و امنیتی ایجاد نماید (لطفی و خامه چی، ۱۳۹۱).

با توجه به لزوم تقویت و توسعه صنعت گردشگری برای دست‌یابی به اعتبار و جایگاه این صنعت در سطح بین‌المللی، بایستی بخش‌های مختلف این صنعت شناسایی شود و به بخش‌های پراهمیت توجه ویژه مبذول داشت. از تلفیق گردشگری با ورزش به‌عنوان یکی از صنایع بزرگ و با اهمیت، یکی از شگفت‌انگیزترین صنایع خدماتی به نام گردشگری ورزشی به وجود آمده است (معین فرد، ۱۳۸۹). با توجه به این‌که اقتصاد کشور ایران اتکا شدیدی به فروش و درآمد حاصل از نفت خام دارد و متغیرهای کلان اقتصادی یا دنباله‌روی از قیمت جهانی نفت و یا تحریم‌ها در این بخش دچار نوسانات شدید می‌شود و با توجه به جمعیت جوان کشور و بالا بودن نرخ بیکاری، توسعه صنعت گردشگری ورزشی در ایران اهمیت بالایی دارد (قیامی‌راد و محرم‌زاده، ۱۳۸۷). پیوند میان گردشگری و ورزش، نوع جدیدی از گردشگری را ایجاد نموده که ساختار جدید و جامعی برای پر کردن اوقات فراغت و تفریح همراه با نشاط روحی و جسمی انسان‌ها ایجاد کرده است (حیدری، ۱۳۹۰). گردشگری ورزشی به مسافرت بر پایه فراغت تعریف می‌شود که افراد به‌طور موقت از محل زندگی‌شان خارج شده و برای بازی، تماشای فعالیت ورزشی یا دیدن جذابیت‌های همراه این فعالیت‌ها می‌پردازند (فانک و براون^۱، ۲۰۰۷). گردشگری ورزشی سه رفتار عمده را دربر می‌گیرد: شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)، تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیرفعال) و بازدید کردن از جذابیت‌های مشهور مربوط به ورزش مثل، بازدید از شخصیت‌های ورزشی، موزه‌های ورزشی، ورزشگاه‌های مهم و غیره (گردشگری خاطرات ورزشی) (گیبسون^۲، ۲۰۰۵).

با توجه به توسعه روزافزون صنعت گردشگری ورزشی و منافع اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی این صنعت، لزوم توجه به برقراری امنیت گردشگران ورزشی بیش از پیش احساس می‌شود (امری^۳، ۲۰۰۲). امنیت دارای حوزه‌های مختلفی است که یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها امنیت ورزشی است که به معنی برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی به دور از هرگونه خطر و تهدید و دلهره است و مدیریت امنیت ورزشی، ماهیت و گستره امنیت ورزشی و مسائل تهدیدکننده رویدادهای ورزشی مانند، تروریسم، ازدحام جمعیت، بلایای طبیعی در ورزش را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد (هال^۴ و همکاران، ۲۰۱۰). گردشگری و حوادث امنیتی پدیده‌هایی درهم‌تنیده‌اند. وقتی حوادث امنیتی مانند، جنگ، تروریسم، جرم و ناآرامی‌های داخلی در مناطق گردشگری یا نزدیک

1. Funk and Bruun
2. Gibson
3. Emery
4. Hall

به این مناطق اتفاق می‌افتد، صنعت گردشگری، گردشگران و مردم محل را متأثر می‌سازد (منسفلد و پیزام^۱، ۲۰۰۷). امنیت را می‌توان از نقطه‌نظر اجتماعی و فرهنگی، وضعیتی آرام تلقی کرد که انسان نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات و ارزش‌های خود در زمان حال و آینده اطمینان داشته باشد (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰). با این وصف امنیت می‌تواند یکی از مؤلفه‌های مهم جذب گردشگر برای ارتقا و توسعه این صنعت باشد که تأثیر شگرفی بر گردشگری و اتخاذ تصمیم از جانب گردشگران برای سیر و سفر و بازدید از مکان‌های تاریخی و طبیعی و ورزشی به همراه دارد (حاجی اسماعیلی و کیان پور، ۱۳۹۳). نتایج تحقیق مناکر^۲ و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند، برگزاری رویدادهای ورزشی، باعث تغییر در تعداد، نوع و زمان وقوع جرائم در اطراف اماکن ورزشی گردیده است. بر همین اساس در طول برگزاری رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف، امنیت همواره از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولان برگزاری رقابت‌ها بوده است؛ برای مثال کشور یونان در طول مسابقات المپیک ۲۰۰۴ آتن، از ۴۵ هزار نیروی امنیتی و پلیس استفاده کرد که این تعداد سه برابر نیروهای امنیتی به کار گرفته شده در المپیک ۲۰۰۰ سیدنی بود. نصب صدها دوربین در خیابان‌های شهر آتن، به کارگیری بالگرد و هواپیما، از مهم‌ترین اقدامات امنیتی یونان بوده است و یا به هزینه شش و نیم میلیارد دلاری کشور چین می‌توان اشاره کرد که صرف تأمین امنیت بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن شد (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

با توجه به حضور خیل عظیم گردشگران ورزشی داخلی و خارجی در رویدادهای ورزشی و مقاصد گردشگری ورزشی، همواره باید این ذهنیت وجود داشته باشد که رویدادهای ورزشی می‌توانند جزء اهداف تروریستی باشند و امنیت گردشگران می‌تواند به‌صورت بالقوه توسط عوامل مختلف در خطر باشد، لذا اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از سوی مسئولان، مدیران و متصدیان حوزه گردشگری (به‌ویژه نیروهای امنیتی و نیز مسئولان برگزاری رویدادها، مدیران گردشگری) ضروری است. در ایران نیز مانند دیگر کشورها هنگام برگزاری رویدادهای ورزشی برای تماشاچیان و افراد حاضر در این رویدادها به‌عنوان گردشگران ورزشی اتفاقاتی افتاده است که توجه به مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی را بیش از پیش مورد توجه قرار داده است، از جمله این اتفاقات، می‌توان به مرگ ۹ کوهنورد در کوه‌های اشترانکوه لرستان در سال ۱۳۹۶، حادثه ورزشگاه آزادی ۱۳۸۴ که در پایان بازی فوتبال تیم ملی فوتبال ایران و ژاپن، به دلیل ازدحام بیش از حد جمعیت برای خروج از ورزشگاه به کشته شدن ۷ نفر و زخمی شدن ۳۹ نفر منتهی شد و همچنین به اتفاقات لیگ برتر فوتبال ایران در سال ۱۳۹۸ که باعث وقوع درگیری بین طرفداران تیم‌های فوتبال پرسپولیس و سپاهان و مجروح شدن ۳۰۰ نفر در این دیدار و یا بی‌نظمی‌های ایجاد شده در خلال فینال جام حذفی بین پرسپولیس و داماش گیلان اشاره کرد. وقوع این‌گونه حوادث ناگوار در میادین ورزشی، برآیندی از کارکرد حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است (شاه منصوری و مظفری، ۱۳۸۵) و خاص یک کشور و یا یک رشته ورزشی نیست و در اکثر کشورها و تقریباً در تمام رشته‌های ورزشی به وقوع می‌پیوندد (امری، ۲۰۱۰).

با توجه به اهمیت حوزه امنیت و نقش پررنگ آن در زمینه گردشگری، پژوهش‌هایی داخل و خارج از کشور انجام پذیرفته است. اصفهانی (۱۳۹۰) در تحقیقی نقش و جایگاه عامل امنیت در بین مجموعه عوامل مؤثر بر توسعه جهانگردی ورزشی را بررسی کرد و در نهایت از بین دوازده عامل مؤثر بر جهانگردی ورزشی، عامل امنیت در وضعیت موجود رتبه دوم را به خود اختصاص داد. متقی و همکاران (۱۳۹۵) گزارش دادند که گردشگران خارجی پیش از ورود ۵۵ درصد آن‌ها وضعیت امنیتی ایران را بد می‌دانند که در این بدبینی، نقش رسانه‌های غربی و تبلیغات منفی آن‌ها تأبید شد، ۸۰ درصد گردشگران، پس از ورود به ایران و مواجهه با واقعیت‌ها، وضعیت امنیت گردشگران در ایران را خوب می‌دانند و از آن رضایت دارند؛ همچنین کیلیکلار^۳ و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی شش دسته از شیوه‌های پیشگیری از تروریسم شامل، آموزش، همکاری، منابع انسانی، فیزیکی، پلیس و

1. Mansfeld and Pizam
2. Menaker
3. Kılıçlar

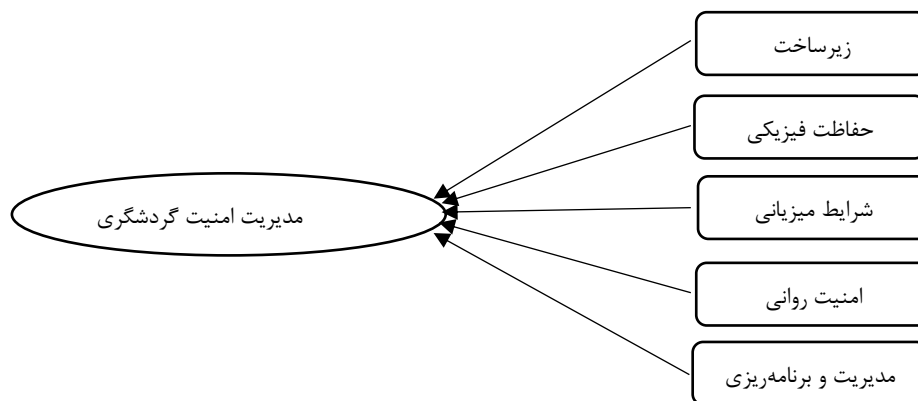
پیش‌بینی را بررسی کرد که در این مطالعه نیروهای امنیتی و مقامات غیرنظامی دیدگاه‌های مختلفی در پیشگیری از تروریسم داشتند. مقامات غیرنظامی قریب به اتفاق جهت‌گیری آموزشی و مشارکتی داشتند، درحالی‌که نیروهای امنیتی به پیش‌بینی و اقدامات فیزیکی اعتقاد داشتند. مرور پژوهش‌های انجام شده داخل کشور نشان می‌دهد که بیشتر این پژوهش‌ها، ایمنی اماکن و تجهیزات ورزشی، عوامل مخل امنیت رویدادهای ورزشی و مسائل خشونت و پرخاشگری تماشاگران را مورد مطالعه قرار داده و عوامل مؤثر بر امنیت گردشگران را کمتر مورد توجه قرار داده‌اند، در معدود پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نیز، تمرکز روی تماشاگران ورزش‌های پرطرفدار مثل فوتبال بوده و به دیگر ورزش‌ها کمتر توجه شده است. از سوی دیگر، بیشتر مطالعات صورت گرفته در خارج از کشور به ارتباط امنیت با گردشگری و بررسی توصیفی وضعیت امنیت رویدادهای بزرگ همچون، بازی‌های المپیک و مسابقات جهانی پرداخته‌اند و پژوهشی که به‌طور خاص بر امنیت گردشگری ورزشی و گردشگران ورزشی تمرکز داشته باشد، بسیار محدود بود و هنوز در این زمینه خلأ پژوهشی وجود دارد. اصل هدایت مدیریت امنیت اثربخش این است که اطمینان حاصل شود، تمامی دستورالعمل‌های مربوط به کاهش حوادث بالقوه تهدیدکننده گردشگران در اماکن و رویدادهای ورزشی مورد ملاحظه قرار گرفته و برای واکنش مؤثر و اثربخش در برابر این حوادث برنامه‌هایی وضع گردد. در حوزه امنیت نبود برنامه‌ریزی می‌تواند پیامدهای مخربی به همراه داشته باشد و مهم‌تر اینکه احتمال بروز فاجعه را افزایش دهد. با توجه به مطالب بیان شده و نیز مشاهده مکرر حوادث ناگوار در این حوزه به نظر می‌رسد، مسائل مربوط به مدیریت و برنامه‌ریزی بی‌ارتباط با حوزه گردشگری و تأمین امنیت گردشگران حاضر در رویدادهای ورزشی نباشد؛ لذا سؤالی که مطرح می‌شود، این است که مدیریت و برنامه‌ریزی می‌تواند چه نقشی در مدیریت امنیت گردشگران حاضر در رویدادهای ورزشی داشته باشد؟

روش‌شناسی

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی، از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی و بر اساس رویکرد تحقیق از نوع آمیخته (اکتشافی متوالی) بود؛ در مرحله اول، جهت شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگران ورزشی از روش کیفی شامل هدفه مصاحبه نیمه ساختار یافته با متخصصان این حوزه (شش نفر استاد دانشگاه، پنج نفر افسر پلیس، دو نفر برگزارکننده رویداد، چهار نفر گردشگر) استفاده شد. ملاک انتخاب نمونه‌ها در بخش کیفی، افراد دارای تألیف، ترجمه یا کار پژوهشی در زمینه امنیت گردشگری، سابقه برگزاری، همکاری یا حضور فعال در برگزاری رویداد ورزشی، گردشگری و امنیت بود که برای انتخاب نمونه‌ها به صورت هدفمند و از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد؛ بدین صورت که پس از اتمام مصاحبه از هر یک از افراد مورد مصاحبه خواسته شد که سایر خبرگان در این زمینه را به محقق معرفی نمایند و جمع‌آوری اطلاعات تا اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت. در این مرحله، پرسش‌نامه‌ای ۳۱ گویه‌ای در مقیاس پنج ارزشی لیکرت برای سنجش اهمیت گویه‌های مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی طراحی و ساخته شد. در مرحله دوم پژوهش (بخش کمی) نیز، جامعه از چند بخش تشکیل شده بود که شامل، اساتید مدیریت ورزشی و پژوهشگران دارای تألیف یا پژوهش در این زمینه، بخشی دیگر شامل پلیس (فرماندهان، افسران و کارکنان نیروی انتظامی و یگان ویژه) به‌عنوان برقرارکنندگان امنیت و همچنین مدیران ورزشی به‌عنوان برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی و فعالان در زمینه گردشگری ورزشی و گردشگران رویدادهای ورزشی که به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس، داده‌ها از طریق پرسش‌نامه اینترنتی و همچنین توزیع حضوری جمع‌آوری شد که در نهایت تعداد ۲۴۰ پرسش‌نامه به‌عنوان نمونه آماری، مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار اس.پی.اس.اس نسخه ۲۲، جهت تعیین عامل‌ها تحلیل عاملی اکتشافی شده و سپس با استفاده از نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۵، جهت تعیین اثرات گویه‌ها و عامل‌های شناسایی شده بر امنیت گردشگران ورزشی، تحلیل عاملی تأییدی روی آن‌ها انجام شد.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های بخش کیفی، عامل مدیریت و برنامه‌ریزی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت برای گردشگران ورزشی شناخته شد؛ همچنین پس از تحلیل محتوای کیفی و کدگذاری مصاحبه‌ها در مجموع ۵۱ کد اولیه برای عامل مدیریت و برنامه‌ریزی ایجاد شد (جدول ۱) که در نهایت از بین این کدها، ۳۶ گویه به‌عنوان سؤالات تشکیل‌دهنده عامل مدیریت و برنامه‌ریزی شناسایی شد. به‌جز عامل مدیریت و برنامه‌ریزی عوامل زیرساخت، حفاظت فیزیکی، شرایط میزبانی رویداد، امنیت روانی گردشگران، چهار عامل دیگر مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگران بودند (شکل ۱).

شکل ۱. عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

جدول ۱. کدگذاری و تحلیل محتوای کیفی مصاحبه‌ها

مقوله اصلی	کدهای باز اولیه (مفاهیم)
مدیریت و برنامه‌ریزی	برنامه‌ریزی - به‌روزرسانی مداوم - مشارکت همه‌جانبه - پیش‌بینی بیمه-تفاهم‌نامه با شرکت‌های معتبر- ژنراتورهای اضطراری- پیش‌بینی وضعیت جوی- هماهنگی با هواشناسی - برنامه‌ریزی- آمادگی حین برگزاری- اورژانس پزشکی- حضور تکنسین پزشکی - آمبولانس و بالگرد- تخلیه گردشگران - پاسخ اضطراری - تمرین مدیریت بحران- برنامه‌ریزی - اعضای راهبردی - تأمین نیروی انسانی- تأمین تجهیزات - برگزاری منظم شورا- طرح ترافیک- تفاهم‌نامه با سازمان‌های امنیتی- نیروهای متخصص - آژانس‌های گردشگری- برخورد محترمانه - آموزش نحوه برخورد - حل مشکلات گردشگر- مدیریت صحیح تخلیه جمعیت- شیوه بازرسی- بررسی اعتبارنامه - آموزش تیم‌های تخصصی- صدور کارت شناسایی به همراه هولوگرام معتبر- بررسی سابقه پرسنل- معرفی نمایندگان سازمان‌های درگیر قبل از برگزاری- توزیع بولتن آموزشی- آشنایی با مصادیق مجرمانه- حفظ خونسردی در شرایط اضطراری- نحوه خروج ایمن- فرهنگ‌سازی- رعایت مقررات میزبان- مشارکت پرسنل - پیش‌بینی نیروی انسانی - تجهیزات امنیتی و پزشکی - ارگان‌های معتبر- مانورهای آموزشی- تمرین پروتکل‌های امنیتی- شرکت در مانورها - آشنایی با سلسله‌مراتب مدیریت- تیم فرماندهی - تعیین سلسله‌مراتب

جهت انجام تحلیل عاملی اکتشافی داده‌ها از دو آزمون کایزر- مایر- اولکین و بارتلت استفاده شد (جدول ۲)، نتایج نشان داد، تعداد نمونه‌های مورد بررسی از کفایت لازم برخوردار می‌باشند و همچنین استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی برای بررسی پرسش‌نامه مناسب بوده است و عامل‌های به‌دست آمده از اعتبار لازم برخوردار می‌باشند. بررسی نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی جهت تعیین عوامل فرعی مؤثر بر مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی نشان داد، مؤلفه‌های مدیریت منابع انسانی، همکاری

سازمان‌های مشارکت‌کننده در برگزاری رویداد، مدیریت برگزاری رویداد، مدیریت ریسک و مدیریت بحران به‌عنوان پنج عامل فرعی، مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده عامل اصلی مدیریت و برنامه‌ریزی را تشکیل دادند که در مدیریت امنیت گردشگران ورزشی نقشی مؤثر دارند (شکل ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون کایزر-مایر-اولکین (KMO) و بارتلت در تحلیل عاملی اکتشافی

کایزر-مایر-اولکین (KMO)	بارتلت	
	خی دو	۶۲۷۸/۶۰۳
۰/۹۵۷	درجه آزادی	۴۵۶
	سطح معناداری	۰/۰۰۱

جهت انجام تحلیل عاملی اکتشافی حداقل بار عاملی مورد پذیرش برای هر گویه، ۰/۵۵ در نظر گرفته شد که بر همین اساس، پنج گویه به دلیل بار عاملی کمتر از بار مینا یا داشتن بار عاملی در دو یا چند عامل از فرایند تحلیل حذف شدند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای مؤلفه‌ها و گویه‌های تشکیل مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری، در جدول شماره ۳ گزارش شد. پایایی پرسش‌نامه و مؤلفه‌ها نیز با استفاده از آلفای کرونباخ، مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد، این مقدار برای پرسش‌نامه مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگران برابر با ۰/۸۳ است و با توجه به این مقدار مشخص شد، پرسش‌نامه و مؤلفه‌های تشکیل دهنده آن از میزان پایایی لازم برخوردار می‌باشند.

جدول ۳. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای گویه‌ها و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی

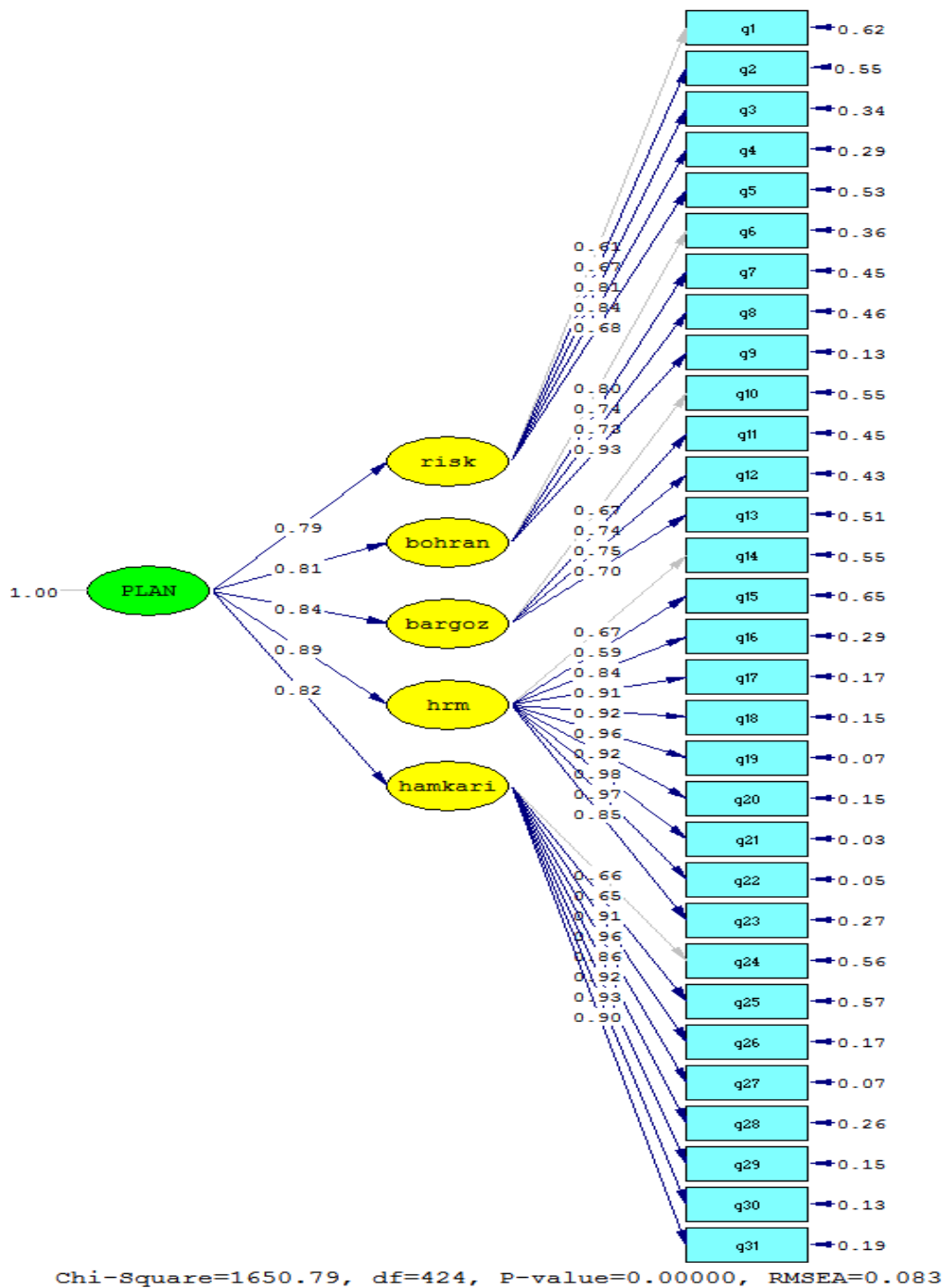
مؤلفه	گویه	میانگین \pm انحراف استاندارد	بار عاملی	اولویت
مدیریت ریسک	شناسایی مداوم نیازهای امنیتی و تهیه برنامه قبل از رویداد و به‌روزرسانی مداوم آن	۳/۱±۷/۰۵	۰/۷۴	۲
	پیش‌بینی تأمین بیمه گردشگران ورزشی و عقد تفاهم‌نامه با شرکت‌های بیمه معتبر	۳/۱±۵۶/۱۱	۰/۷۵	۵
	تجهیز اماکن ورزشی محل برگزاری رویداد به ژنراتورهای برق اضطراری	۳/۱±۶۶/۱	۰/۸۱	۳
	ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت رویداد با مشارکت نیروهای امنیتی و پلیس، آتش‌نشانی، اورژانس، داوطلبان، مدیریت برگزاری رویداد و آژانس‌های گردشگری و رسانه هماهنگی و دریافت اطلاعات از سازمان‌هایی مانند هواشناسی برای زمان برگزاری رویداد	۳/۱±۶۱/۱۱	۰/۶۷	۴
مدیریت بحران	تدوین برنامه مدیریت بحران و آمادگی کامل حین برگزاری رویداد	۳/۱±۷۳/۰۸	۰/۷۷	۱
	تدوین برنامه اورژانس پزشکی و هماهنگی جهت حضور تعداد کافی تکنسین پزشکی، آمبولانس و بالگرد در محل مقصد گردشگری	۳/۱±۶۸/۰۵	۰/۶۸	۲
	تدوین برنامه تخلیه گردشگران و پاسخ اضطراری در صورت لزوم	۳/۱±۶۶/۱۱	۰/۶۱	۳
	تمرین روش‌های مدیریت بحران، تخلیه اضطراری و بحث در مورد برنامه و روش اجرا	۳/۱±۵/۱۱	۰/۵۸	۴
مدیریت برگزاری	برنامه‌ریزی مناسب جهت برگزاری درست رویداد	۳/۱±۸۱/۰۶	۰/۵۳	۲
	تدوین طرح ترافیک جهت روان شدن عبور و مرور در مسیرهای منتهی به محل برگزاری	۳/۱±۶۱/۰۶	۰/۶۰	۴
	مشخص نمودن اعضای راهبردی شورای تأمین رویداد ورزشی چند هفته قبل از رویداد و برگزاری دوره‌ای و منظم شورا جهت برنامه‌ریزی مناسب	۳/۰±۷۴/۹۹	۰/۶۹	۳
	ایجاد تفاهم‌نامه‌های همکاری برگزارکنندگان با مسئولان سازمان‌های مورد نیاز امنیتی	۳/۰±۸۴/۹۷	۰/۶۳	۱
مدیریت منابع انسانی	استفاده از ظرفیت آژانس‌های گردشگری و نیروی متخصص در زمینه گردشگری ورزشی	۳/۱±۴۶/۰۵	۰/۶۵	۹
	برخورد مناسب و محترمانه پرسنل امنیتی و نیروهای برگزارکننده رویداد با گردشگران	۳/۱±۸۸/۰۲	۰/۵۹	۱
	آموزش مناسب پرسنل امنیتی در برخورد با گردشگران و حل مسائل و مشکلات آن‌ها	۳/۱±۶۱/۱۹	۰/۷۷	۳
	آموزش مناسب نیروهای امنیتی جهت کنترل جمعیت و تخلیه گردشگران	۳/۱±۶۴/۱۷	۰/۸۴	۲
همکاری سازمان‌ها	آموزش دقیق در مورد شیوه بازرسی و بررسی اعتبارنامه افراد	۳/۱±۴۹/۲۴	۰/۸۱	۶
	آموزش تیم‌های متخصص مانند کشف بمب و مواد سمی و خنثی کردن و امحاء آن	۳/۱±۴۳/۲۶	۰/۸۲	۸
	توزیع کتابچه‌های آموزشی بین گردشگران و آشنایی آن‌ها با مصادیق مجرمانه	۳/۱±۵۴/۲	۰/۶۸	۵
	آموزش گردشگران جهت حفظ خونسردی در شرایط اضطراری و نحوه خروج ایمن	۳/۱±۴۵/۲۲	۰/۷۵	۱۰
	فرهنگ‌سازی و تبلیغ رعایت قوانین و مقررات از طریق رسانه‌ها	۳/۱±۶/۲۱	۰/۷۲	۴
	مشارکت آژانس‌های گردشگری، کانون هواداران در خصوص آموزش ملاحظات امنیتی	۳/۱±۵/۱۳	۰/۶۴	۷
	مشارکت تمام نیروهای تأمین‌کننده امنیت در طراحی برنامه مدیریت امنیت	۳/۱±۷۵/۱۱	۰/۵۷	۲
	پیش‌بینی تأمین نیروهای انسانی، تجهیزات امنیتی و پزشکی از ارگان‌های معتبر	۳/۱±۸۲/۰۱	۰/۶۵	۱
	برگزاری مانورهای آموزشی و تمرین پروتکل‌های امنیتی قبل از برگزاری رویداد	۳/۱±۴۵/۲	۰/۸۵	۸
	حضور تمام پرسنل و سازمان‌های درگیر تأمین امنیت در مانورهای آموزشی	۳/۱±۴۸/۱۶	۰/۸۴	۷
	تشکیل تیم فرماندهی و تعیین سلسله‌مراتب جهت شناخت مدیران مافوق و جلوگیری از سردرگمی برای نیروهای فعال در تأمین امنیت	۳/۱±۶۲/۱۷	۰/۸۲	۴
	صدور کارت شناسایی مجزا و معتبر به همراه هولوگرام برای کادر برگزارکننده رویداد	۳/۱±۵/۱۵	۰/۷۱	۶
	بررسی سابقه فروشنده‌ها، کارکنان اماکن ورزشی، داوطلبان و متصدیان برگزاری رویداد	۳/۱±۵۲/۱	۰/۷۲	۵
	ایجاد هماهنگی جهت معرفی نمایندگان و کارکنان سازمان‌های درگیر در تأمین امنیت و برگزاری قبل از رویداد جهت صدور کارت شناسایی	۳/۱±۶۶/۱۴	۰/۶۳	۳

بر اساس نتایج جدول ۳ و آزمون فریدمن در عامل مدیریت ریسک، "هماهنگی و دریافت اطلاعات از سازمان‌هایی مانند هواشناسی برای زمان برگزاری رویداد" با دارا بودن بیشترین میانگین به‌عنوان مهم‌ترین گویه شناخته شد. برای عامل مدیریت بحران، گویه "تدوین برنامه مدیریت بحران و آمادگی کامل حین برگزاری رویداد" از اهمیت بیشتری برخوردار بود. "ایجاد تفاهم‌نامه‌های همکاری برگزارکنندگان با مسئولان سازمان‌های مورد نیاز امنیتی (پلیس، اورژانس، آتش‌نشانی و ...)" از مهم‌ترین گویه‌های عامل مدیریت برگزاری رویداد بود؛ همچنین مشخص برای عامل مدیریت منابع انسانی "برخورد مناسب و محترمانه پرسنل امنیتی و نیروهای برگزارکننده رویداد با گردشگران" مهم‌ترین گویه است و در نهایت گویه "پیش‌بینی تأمین نیروهای انسانی، تجهیزات امنیتی و پزشکی از ارگان‌های معتبر" در عامل همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در برگزاری رویدادهای ورزشی نسبت به باقی گویه‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار است.

پس از تحلیل عاملی اکتشافی و شناسایی عامل‌های مؤثر بر مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی، جهت تعیین اثرات گویه‌ها و عامل‌های شناسایی شده بر امنیت گردشگران ورزشی، از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و ارائه الگو (شکل ۲) استفاده شد. در ابتدا با استفاده از تمام گویه‌های پرسش‌نامه جهت تبیین و پیش‌بینی پنج مؤلفه فرعی مربوط به مدیریت و برنامه‌ریزی استفاده شد و سپس در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم پنج عامل (مدیریت منابع انسانی، مدیریت برگزاری، مدیریت ریسک، مدیریت بحران و همکاری سازمان‌های برگزارکننده) به‌عنوان متغیرهای قابل مشاهده، عامل اصلی و سازه مکنون مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی را پیش‌بینی و تبیین نمودند. نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که مدل تأثیر مدیریت و برنامه‌ریزی رویداد بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی مناسب بوده و تمامی اعداد و پارامترهای مدل از مقادیر تی و بار عاملی قابل قبولی برخوردار بودند؛ همچنین مشخص شد که مؤلفه مدیریت منابع انسانی با بار عاملی ۰/۸۹، بیشترین تأثیر را در تبیین مؤلفه اصلی مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری ورزشی دارد و مؤلفه‌های مدیریت برگزاری رویداد، همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در رویداد، مدیریت بحران و مدیریت ریسک به ترتیب با بارهای عاملی ۰/۸۴، ۰/۸۲، ۰/۸۱ و ۰/۷۹ در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

جدول ۴. معادله ساختاری الگوی تأثیر مدیریت و برنامه‌ریزی بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	بار عاملی	مقدار تی
مدیریت و برنامه‌ریزی	مدیریت ریسک	۰/۷۹	۱۶/۹۰
	مدیریت بحران	۰/۸۱	۱۶/۲۸
	مدیریت برگزاری رویداد	۰/۸۴	۱۷/۰۶
	مدیریت منابع انسانی	۰/۸۹	۱۷/۱۰
	همکاری سازمان‌ها	۰/۸۲	۱۴/۰۷

شکل ۲. الگوی تأثیر مدیریت و برنامه‌ریزی رویداد بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

نتایج شاخص‌های نیکویی برازش (جدول ۵) گویای این مطلب بود که شاخص‌های نسبت خبی دو برابر با ۳/۸۹، شاخص‌های برازش تطبیقی NFI، IFI و CFI مساوی یا بیشتر از ۰/۹۰ و شاخص RMSEA با مقدار ۰/۰۷۶ در حد مطلوبی قرار دارند؛ بدین معنی که الگوی تحقیق حاضر دارای برازش مطلوبی است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقدار مطلوب	تفسیر
کای اسکور (χ^2)	۱۶۵۰/۷۹	-	
درجه آزادی (df)	۴۲۴	-	
نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)	۳/۸۹	بین ۱ تا ۵	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۱	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)	۰/۸۵	بیشتر از ۰/۸	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۸۳	کمتر از ۰/۱	مطلوب
ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)	۰/۰۴۱	کمتر از ۰/۰۵	مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۶	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۵	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۶	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

بحث و نتیجه‌گیری

امنیت یکی از مؤلفه‌های مهم جذب گردشگر برای ارتقا و توسعه این صنعت است که تأثیر شگرفی بر گردشگری و اتخاذ تصمیم از جانب گردشگران برای سیر و سفر و بازدید از مکان‌های تاریخی و طبیعی و ورزشی به همراه دارد (حاجی اسماعیلی و کیان پور، ۱۳۹۳). با توجه به خیل عظیم گردشگران ورزشی داخلی و خارجی حاضر در رویدادها و مقاصد گردشگری ورزشی، همواره باید این ذهنیت وجود داشته باشد که رویدادهای ورزشی می‌توانند جزء اهداف تروریستی و دیگر عوامل مخل امنیت باشند و امنیت گردشگران می‌تواند به صورت بالقوه در خطر باشد، لذا اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از سوی مسئولان، مدیران و متصدیان حوزه گردشگری ورزشی ضروری است. عوامل و شرایط مختلفی می‌تواند بر امنیت گردشگران ورزشی تأثیرگذار باشد؛ یافته‌های بخش کیفی پژوهش نشان داد که عامل مدیریت و برنامه‌ریزی یکی از مؤلفه‌های اصلی تأثیرگذار بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی است و بنابر نتایج بخش کمی پژوهش مشخص در تبیین عامل اصلی مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت رویداد به ترتیب، اهمیت پنج مؤلفه فرعی مدیریت منابع انسانی، مدیریت برگزاری رویداد، همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در رویداد، مدیریت بحران و در نهایت مدیریت ریسک نقش مؤثر دارند. برنامه‌ریزی فرآیند آماده‌سازی فعال قبل از یک رویداد است. برای توسعه و اجرای برنامه‌های مهم و پیشگیری، پاسخ و بازسازی در شرایط اضطراری، برنامه‌ریزی‌های ضعیف یا بدون هدف نتایج مؤثر زیادی بر سیستم مدیریت امنیت ورزشی یا رویدادهای دیگر نخواهد داشت (هال و همکاران، ۲۰۱۲). در حوزه امنیت گردشگران ورزشی نبود برنامه‌ریزی مؤثر می‌تواند پیامدهای مخربی به همراه داشته باشد و مهم‌تر اینکه می‌تواند احتمال بروز فاجعه را افزایش دهد. در این نوع برنامه‌ریزی سرمایه‌ها و دارایی‌ها تعریف، ریسک‌ها ارزیابی، تهدیدها تجزیه و تحلیل و در نهایت برنامه‌ها و سیاست‌ها و تدابیر پیشگیرانه توسعه داده می‌شود. همسو با نتایج پژوهش همتی نژاد و همکاران (۱۳۹۳) با بررسی نقش مدیریت در امنیت ورزشگاه‌ها بیان کردند که برنامه‌ریزی‌های خوب متصدیان برگزاری مسابقات فوتبال و مدیریت درست ورزشگاه‌ها از طریق افزایش رضایت‌مندی و جلوگیری از رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران، ارتقای امنیت ورزشگاه‌های فوتبال را در پی دارد؛ همچنین وی فرایند مدیریت و برنامه‌ریزی را شامل، مدیریت ریسک و بحران، کیفیت خدمات روز مسابقه، مدیریت ارتباطات و تعاملات و اقدامات فرهنگی بیان کرد. شاه منصور و همکاران (۱۳۸۵) عدم توجه به برنامه‌ریزی و مدیریت در مقابله با بحران‌ها در برگزاری مسابقات ورزشی را خود سبب وقوع بحران معرفی کرد؛ منصور (۱۳۹۸) نیز عوامل مدیریتی را یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک در برگزاری رویدادهای ورزشی برشمرد. رحیمی و همکاران (۱۳۸۱) نیز بر این عقیده‌اند

که عوامل مدیریتی یکی از مهم‌ترین عواملی است که قصور در آن می‌تواند منجر به مسائل و بی‌نظمی‌های جمعیت تماشاگران و ایجاد ناامنی در استادیوم شود.

مدیریت منابع انسانی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت گردشگری شناسایی شد. منظور از منابع انسانی، همه افراد و کارکنان (دائمی و موقت) حاضر در رویداد ورزشی جهت برگزاری و کمک به حفظ امنیت و آرامش در رویداد است که می‌تواند شامل، کادر اجرایی، پرسنل امنیتی، پلیس و انتظامات، کارکنان اماکن ورزشی، نیروهای آتش‌نشانی، کادر پزشکی و اورژانس، نیروهای داوطلب و غیره باشد. به‌زعم هال (۲۰۱۰) کلید محافظت از زیرساخت‌هایی همچون استادیوم‌ها و اماکن ورزشی، آموزش مؤثر کارکنان و پرسنل است. کارکنان سازمان‌های ورزشی مسئول برگزاری مسابقه، نیروهای نظامی و امنیتی و همه کارکنان روز مسابقه اعم از راهنماها، فروشنده‌ها، متصدیان بلیت و غیره بهتر است، به‌درستی آموزش ببینند و در مورد خط‌مشی‌ها و شیوه‌های تأمین امنیت استادیوم آگاه بوده و نقش و مسئولیت خود در طول عملیات تأمین امنیت استادیوم را به‌خوبی درک کنند. مهم‌ترین عامل بهره‌وری در سازمان و کل جامعه، منابع انسانی است (شعبانی بهار و فرید فتحی، ۱۳۹۷)؛ به عقیده سیسلک^۱ (۲۰۱۰) نیز، پرسنل امنیتی ماهر و صدور گواهینامه و تأییدیه برای این کارکنان از عواملی است که امنیت استادیوم را تضمین می‌کند، فرجی (۱۳۹۳) نیز بیان می‌کند، افزایش دانش و آگاهی مسئولان امنیت استادیوم از طریق همکاری‌های داخلی و بین‌المللی مثل حضور در همایش‌ها و سمینارهای مربوطه و نیز بازدید از استادیوم‌های سایر کشورها می‌تواند کمک‌کننده باشد. منصوری (۱۳۹۸) نیز جهت ارتقا آمادگی نیروی انسانی در مقابله با خطرات احتمالی پیشنهاد آموزش نیروی انسانی در مورد نحوه رفتار با تماشاگران، آموزش پرسنل کنترل‌کننده ورودی‌های استادیوم در مورد شیوه‌های بازرسی بدنی و کنترل اعتبارنامه افراد، آموزش تکنیک‌های مدیریت جمعیت، آموزش برنامه‌های مدیریت ریسک و روش‌های مقابله با بحران و در نهایت آموزش نیروهای امنیتی و پرسنل برگزاری در مورد نحوه برخورد با تهدیدات بمب‌گذاری و انواع سلاح‌های کشتار جمعی را ارائه داد. هدف اصلی از آموزش پرسنل امنیتی، تولید رفتارهای اخلاقی خاص، استقامت روانی، توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های روان‌شناختی و آماده‌سازی افکار عمومی برای اقدامات امنیتی خاص در مورد شرایط بحرانی در هر زمان است. آموزش پرسنل کلیدی، یک نیاز حیاتی است و باید در زمینه‌های زیر ارائه شود: ارزیابی تهدید، روش بازرسی، به رسمیت شناختن گواهینامه و آگاهی‌های امنیتی (هال و همکاران، ۲۰۱۲). سیستم آموزش امنیتی باید پرسنل امنیتی را برای دستیابی به مهارت تجزیه و تحلیل محیط قادر سازد و همچنین پرسنل باید به شناسایی و ارزیابی خطرات و تهدیدات ایمنی و پیش‌بینی توسعه‌شان، تعیین روش‌ها و اقدامات مدیریتی، خطرات و تهدیدات امنیتی، اقدامات برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک سازمان، مدیریت امنیت و بحران مطابق با منابع و ظرفیت‌های موجود و طراحی و مدیریت سیستم‌های امنیتی پیچیده، قادر باشند.

از دیگر نتایج پژوهش و از جمله عوامل مؤثر بر مدیریت و برنامه‌ریزی، می‌توان به مدیریت برگزاری رویداد اشاره نمود، فراهم کردن شرایط برگزاری رویدادهای ورزشی به‌طور مطمئن، یکی از اهداف مدیران ورزشی است و اداره فعالیت‌های ورزشی و سرگرمی و امکاناتی که این فعالیت‌ها در آن‌ها انجام می‌شوند نیازمند، مهارت‌ها و توانایی‌های بسیاری است. حساسیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رویدادهای ورزشی از یک‌طرف و گستردگی و کثرت آن‌ها از طرف دیگر ایجاب می‌کند که مدیران و برگزارکنندگان این رویدادها از دانش، مهارت و تجربه لازم در برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و هدایت رویدادهای ورزشی برخوردار باشند؛ از جمله عوامل مؤثر در ارتقای مدیریت امنیت رویداد، برنامه‌ریزی و تدارک امکانات رفاهی برای گردشگران قبل از برگزاری رویداد است که بسیاری از پژوهشگران (فرجی و همکاران، ۲۰۱۸؛ هال، ۲۰۱۲؛ نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶) بیان داشته‌اند که تهیه و تدارک امکانات رفاهی مناسب برای گردشگران و تماشاچیان ورزشی تا حد زیادی می‌تواند از شکل‌گیری رفتارهای نابهنجار و نامناسب گردشگران مانند اوباشگری، اغتشاش و هولیگان‌سیسم جلوگیری نماید. نکته

1. Cieslak

دیگری که در مدیریت برگزاری رویداد باید به آن توجه شود، بررسی توجه به تجارب میزبان‌های قبلی در زمینه برگزاری رویداد است، همان‌طور که کاتلین^۱ (۲۰۱۲) بیان می‌کند، تجارب و درس‌های آموخته شده در رویدادهای قبلی باارزش هستند و می‌توانند به‌منظور بهینه‌سازی برنامه‌ریزی‌های امنیتی برای رویدادهای آینده به اشتراک گذاشته شوند. براساس نظریه ناکامی پرخاشگری، محدودیت‌ها به‌عنوان محرک رفتار تهاجمی عمل می‌کند، بنابراین کمبود امکانات و شرایط نامطلوب رفاهی برای گردشگران رویدادهای ورزشی انگیزه افراد را جهت بروز رفتار تهاجمی افزایش می‌دهد (فرجی، ۱۳۹۳). ازجمله این شرایط که بیشتر مصاحبه‌شونده‌ها در بخش کیفی به آن اشاره کردند، می‌توان به سیستم حمل‌ونقل مناسب، پارکینگ کافی، بلیت‌فروشی اینترنتی، سرویس‌های بهداشتی مناسب و کافی و در نظر گرفتن بوفه‌ها و فروشگاه‌های مواد غذایی و همچنین برگزاری مراسم شاد و مفرح موازی با رویداد اشاره کرد.

مدیریت ریسک و بحران به‌عنوان دو مؤلفه دیگر تأثیرگذار بر روند مدیریت و برنامه‌ریزی امنیت شناسایی شدند؛ اگرچه رویدادهای ورزشی یا هر نوع فعالیت بدنی دیگر، سرگرم‌کننده و برای سلامت مردم مفید و سودمند است، اما گاهی می‌توانند شامل خطرهای پنهان و حادثه‌زا هم باشند. خطر همواره با پیامدهای ناخوشایند مانند آسیب، صدمه و ضرر و زیان همراه است. به‌منظور کاهش یا حتی حذف این خطرهای، صنعت ورزش و اوقات فراغت به اجرای فرایند مدیریت ریسک مؤثر به‌عنوان بخشی از سیستم مدیریت خوب طراحی شده نیاز دارد (دیمیتریادی^۲، ۲۰۰۷). مدیریت ریسک، روش فعالی است که به اگرها پاسخ می‌دهد و شامل دو بخش کاهش و کنترل ریسک است. هدف از کاهش ریسک به حداقل رساندن خطر یک واقعه نامطلوب و هدف از کنترل جمع‌آوری اطلاعات برای مشخص کردن اینکه آیا ابتکارات اجرا شده به‌طور مؤثر خطر واقعه نامطلوب را به حداقل رسانده است یا خیر می‌باشد (استلس^۳ و همکاران، ۲۰۰۶). بنا به پیشنهاد سی اسلاک^۴ و همکاران (۲۰۱۰) بهتر است، سازمان‌های ورزشی در برابر ریسک‌های تهدیدکننده ورزش، رویکرد مدیریت ریسک اتخاذ نمایند که مهم‌ترین چالش در این زمینه شناسایی تهدیدات واقعی و نیز اقدامات مقابله‌ای مناسب در برابر ریسک ترورهای سیاسی سازمان‌دهی شده، ترورهای اجتماعی سازمان‌دهی شده و ترورهای برنامه‌ریزی نشده است. از طرفی مدیریت بحران، نشان‌دهنده پتانسیل خطرپذیری است. امروزه بحران یکی از اثرگذارترین مشکلاتی است که سازمان‌ها در سرتاسر دنیا با آن روبرو می‌باشند (میرصفیان و راسخ، ۱۳۹۷)؛ هدف اولیه مدیریت بحران، کاهش خسارات احتمالی و در معرض خطر و خسارات قرار گرفتن است (وستریک^۵ و همکاران، ۲۰۰۶). رویکرد مدیریت بحران در اماکن ورزشی و مدیریت رویداد، باید به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از یک روش خوب مدیریتی در نظر گرفته شود. متصدیان و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی، وظیفه دارد تا خط و مشی و سیاست خود را برای مدیریت بحران تعریف و مستندسازی کنند. خطرهای باید شناسایی، تجزیه تحلیل و در صورت لزوم با آن‌ها مقابل شود؛ لذا در طراحی مدیریت بحران ابتدا باید به تمهیدات ویژه‌ای پرداخت که به عملکرد فوری نیاز دارند، حوادثی مانند رفتارهای خشونت‌آمیز، درگیری گردشگران، خطر تروریسم، آتش‌سوزی و غیره و با داشتن طرح و برنامه میزان خطر و خسارت‌های احتمالی را به کمترین میزان کاهش داد. منصوری (۱۳۹۸) با بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک رویدادهای ورزشی بیان کرد با توجه به اینکه زیرساخت‌های ورزشی در کشور وضعیت مناسبی ندارند، برنامه‌ریزی‌های خوب متصدیان در برگزاری رویدادهای ورزشی و مدیریت هر چه بهتر آن‌ها در جهت افزایش رضایتمندی تماشاگران و جلوگیری از رفتارهای خشونت‌آمیز آن‌ها می‌تواند تأثیر به‌سزایی در ارتقا مدیریت ریسک رویدادهای ورزشی داشته باشد. در نهایت آخرین مؤلفه شناسایی شده مؤثر بر مدیریت و برنامه‌ریزی امنیتی گردشگران در این

1. Kathleen
2. Dimitriadi
3. Astles
4. Cieslak
5. Westerbeek

پژوهش شامل، همکاری سازمان‌های درگیر در برگزاری و تأمین امنیت رویداد بود. رهبری در مدیریت امنیت، آمادگی اضطراری، پیشگیری، پاسخگویی و تلاش برای بازیابی بسیار حیاتی است، زیرا عدم وجود رهبری ممکن است، به از دست دادن زندگی اموال و اعتماد به نفس عده زیادی گردشگر و تماشاچی منجر شود. در برقراری امنیت و برگزاری یک رویداد ورزشی افراد و سازمان‌های متعددی باهم همکاری می‌کنند که جهت ایجاد هماهنگی بین این افراد و سازمان‌ها با افکار و عقاید مختلف نیاز به ایجاد یک تیم فرماندهی است. یک گروه فرماندهی شامل بازیکنان کلیدی سازمان‌های متعددی هستند که برای ارائه یک محیط امن و ایمن برای تماشاگران، ورزشکاران، گردشگران و مقامات همکاری می‌کنند. اعضای گروه فرماندهی نشان‌دهنده، حوزه‌های کلیدی مدیریت تأسیسات، مجریان قانون، مدیریت اضطراری، آتش‌سوزی و مواد خطرناک و خدمات پزشکی ضروری می‌باشند که گروه فرماندهی به‌عنوان هسته کار بردی برای تمام تلاش‌های امنیتی عمل می‌کند (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

به‌طور کلی می‌توان گفت، عوامل متعددی همچون، مدیریت منابع انسانی، مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب برگزاری رویداد ورزشی، داشتن برنامه مدیریت ریسک و بحران و ایجاد هماهنگی و همکاری مناسب بین سازمان‌ها و افراد برگزارکننده و تأمین‌کننده امنیت رویداد به‌عنوان پارامترهایی هستند که به شکل مستقیم و غیرمستقیم در مدیریت و برنامه‌ریزی امنیتی گردشگری ورزشی نقش مؤثر داشته و توجه و در نظر گرفتن تمهیدات لازم در این زمینه‌ها می‌تواند باعث بهبود شرایط ایمنی و امنیت برای گردشگران ورزشی گردد؛ لذا با توجه به این یافته‌ها به مسئولان و متصدیان ورزش کشور پیشنهاد می‌شود، جهت ارتقای امنیت گردشگران ورزشی به مدیریت و برنامه‌ریزی توجه ویژه داشته و در برنامه‌ریزی منابع انسانی و استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی موردنیاز سابقه و پیشینه آن‌ها بررسی شود تا از استخدام افراد دارای سوءپیشینه و بی‌صلاحیت جلوگیری شود و همچنین جهت مقابله با هرگونه خطر و تهدید احتمالی، پیشنهاد می‌شود، همه پرسنل برگزارکننده و نیروهای امنیتی، آموزش‌های مخصوص در زمینه کنترل و مدیریت جمعیت، مدیریت ریسک و بحران، مقابله با تهدیدات احتمالی، تخلیه استادیوم و غیره ببینند و در این زمینه‌ها تمرین لازم داشته باشند.

منابع

- اصفهانی، نوشین. (۱۳۹۰). امنیت و جایگاه آن در صنعت گردشگری. پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۱(۲)، ۶۹-۷۸.
- حاجی اسماعیلی، لایلا و کیانپور، مسعود. (۱۳۹۳). امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۳(۲)، ۴۵-۶۰.
- حیدری، اکبر. (۱۳۹۰). بررسی راهکارهای ارتقای توریسم ورزشی با رویکرد رویدادهای ورزشی در زنجان از دیدگاه کارشناسان و مشتریان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی.
- رحیمی، قاسم؛ امیرتاش، علی‌محمد و خبیری، محمد. (۱۳۸۱). بررسی مدیریت ایمنی در ورزشگاه‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران، بازیکنان و مدیران اجرایی. پژوهش در علوم ورزشی، ۴، ۳۲-۵۲.
- شاه منصوری، عزت‌الله و مظفری، سید امیر احمد. (۱۳۸۵). عوامل بروز بحران‌های ورزشی و روش پیشگیری از آن در زمینه‌های نرم‌افزار و سخت‌افزار، جان افزار و رسانه‌ها. پژوهش در علوم رفتاری، ۱۲، ۸۷-۱۰۶.
- شعبانی بهار، غلامرضا و فرید فتحی، اکبر. (۱۳۹۷). نقش آموزش‌های دانشگاهی در توسعه بهره‌وری کارکنان وزارت ورزش و جوانان. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۵(۲)، ۱۸۵-۱۶۳.
- صالحی امیری، سید رضا و افشاری نادری، افسر. (۱۳۹۰). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران. راهبرد، ۵۹، ۴۹-۷۶.

- صیدایی، اسکندر و هدایتی مقدم، زهرا. (۱۳۸۹). نقش امنیت در توسعه گردشگری. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، ۸، ۵۲-۶۹.
- فرجی، رسول. (۱۳۹۳). طراحی الگوی ارتقاء امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران. رساله دکتری، دانشگاه گیلان، دانشکده تربیت‌بدنی.
- قیامی راد، امیر؛ محرم‌زاده، مهرداد و حسین پور، باقر. (۱۳۸۷). رابطه دیدگاه مدیران ورزشی و مدیران گردشگری کشور و عوامل گردشگری ورزشی در ایران. فصلنامه المپیک، ۱۶(۲)، ۵۱-۶۲.
- لطفی، حیدر و خامه‌چی، محسن. (۱۳۹۱). نقش امنیت در توسعه گردشگری زابل. همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت، چالش‌ها و رهیافت‌ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.
- متقی، سمیرا؛ صادقی، محمد و دلالت، مراد. (۱۳۹۵). نقش امنیت در توسعه گردشگری بین‌المللی. گردشگری شهری، ۳(۱)، ۷۷-۹۱.
- محمدکاظمی، رضا؛ شیخ، محمود؛ شهبازی، مهدی و راسخ، نازنین. (۱۳۸۶). بررسی علل آشوب تماشاگران فوتبال پس از شهرآورد بزرگ ایران (از دیدگاه تماشاگران). پژوهش در علوم ورزشی، ۴(۱۷)، ۱۱۴-۱۰۱.
- معین فرد، محمدرضا. (۱۳۸۹). گردشگری ورزشی. چاپ اول، سبزوار: دانشگاه تربیت‌معلم سبزوار.
- منصوری، هانیه. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک در برگزاری رویدادهای ورزشی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صنعتی شاهرود، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی.
- میر صفیان، حمیدرضا و راسخ، نازنین. (۱۳۹۷). تدوین الگوی اثر توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان بر مدیریت بحران با توجه به نقش مدیریت تغییر در ادارات ورزش و جوانان استان اصفهان. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۱)، ۶۷-۵۱.
- ناریان جهرمی، مسعود؛ روحانی، الهام و پور سلطانی زرنندی، حسین. (۱۳۹۲). شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی. مدیریت ورزشی، ۵(۳)، ۳۶-۲۱.
- همتی نژاد، مهر علی؛ قلی‌زاده، محمدحسن؛ تیلور، تریسی و فرجی، رسول. (۱۳۹۳). نقش مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال در امنیت ورزشگاه‌ها. مدیریت و توسعه ورزش، ۳(۲)، ۱۵-۱.
- Astles, K. L., Holloway, M. G., Steffe, A., Green, M., Ganassin, C., & Gibbs, P. J. (2006). An ecological method for qualitative risk assessment and its use in the management of fisheries in New South Wales, Australia. *Fisheries Research*, 82(1-3), 290-303.
- Cieslak II, T. J., Hall, S. A., & Giardino, L. (2010). Spectators' Perceptions of Perceived Risk and Awareness of Event Safety and Venue Security: A Quasi-Experimental Study. *Sport Entertainment and Venues Tomorrow*, 11-13.
- Dimitriadi, A., & Dimitriadi, S. (2007). A Conceptual model of Risk Management and its importance for Sport & Leisure. *Choregia*, 3(1), 19-25.
- Emery, P. (2010). Past, Present, Future Major Sport Event Management Practice: The Practitioner Perspective. *Sport Management Review*, 13(2), 158-170.
- Faraji, R., Hemmatinezhad, M., & Taylor, T. (2018). Critical factors affecting stadiums security. *Journal of applied security research*, 13(4), 473-488.
- Funk, D. C., & Bruun, T. J. (2007). The role of socio-psychological and culture-education motives in marketing international sport tourism: A cross-cultural perspective. *Tourism management*, 28(3), 806-819.
- Gibson, H. J. (1998). Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1(1), 45-76.

- Hall, S. (2010). Effective security management of university sport venues. United States Sports Academy, 13(3), 24-36.
- Hall, S. A., Cooper, W. E., Marciani, L., & McGee, J. A. (2012). Security management for sport and special events: an interagency approach to creating safe facilities. Human kinetics.
- Kathleen M. O. (2012). Toole and Lord John Arthur Stevens, Anticipating Safety and Security at Large-Scale Sporting Events. The Police Chief, 79, 20–25.
- Kılıçlar, A., Uşaklı, A., & Tayfun, A. (2018). Terrorism prevention in tourism destinations: Security forces vs. civil authority perspectives. Journal of Destination Marketing & Management, 8, 232-246.
- Mansfeld, Y., & Pizam, A. (2007). Tourism, security, and safety: from theory to practice. 1st edition, London: Kindle Edition, Kindle Book.
- Menaker, B., McGranahan, D., & Sheptak, R. (2019). Game Day Alters Crime Pattern in the Vicinity of Sport Venues in Cleveland. Journal of sport safety and security, 4(1), 1-18.
- Westerbeek, H., Smith, A., Turner, P., Emery, P., Green, C., & Van Leeuwen, L. (2005). Managing sport facilities and major events. Allen & Unwin.
-

به این مقاله این گونه استناد کنید:

سبجانی، عباس؛ اندام، رضا؛ بحر العلوم، حسن و فرجی، رسول. (۱۳۹۹). بررسی نقش مدیریت و برنامه ریزی در مدیریت امنیت گردشگری ورزشی. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۷(۲)، ۳۱۳-۳۲۹.
